

METODIKA NASTAVE FIZIČKOG VASPITANJA 1

2 predavanja

OBLIK ORGANIZACIJE RADA

Doc. dr Svetlana Buišić

OBLIK ORGANIZACIJE RADA

Učenici na času mogu da vežbaju **svi istovremeno**, u **grupama**, **parovima** ili **samostalno**.

Prilikom savladavanja zadatka kada učenici rade svi istovremeno, učitelj ima mogućnost da komunicira sa svima u isto vreme, objašnjavajući svima isto.

Rad u parovima i grupama, **komunikaciju učitelja** svodi na razgovor sa parom ili jednom grupom učenika, ne ometajući ostale pri radu, dok pri radu samo sa jednim učenikom, razgovor se svodi samo na komunikaciju između učitelja i učenika.

OBLIK ORGANIZACIJE RADA

Oblici organizacije rada koji se najčešće primenjuju u nastavi fizičkog i zdravstvenog vaspitanja su:

- **frontalni** oblik rada,
- **grupni** oblik rada,
- **rad u paru** i
- **individualni** oblik rada.

Dobar odabir oblika organizacije rada ili mogućnost njihovog kombinovanja za vreme jednog časa **zavisi od sposobnosti učitelja** i brzog pronalaska rešenja kako bi se iz jednog oblika rada prešlo u drugi.

FRONTALNI OBLIK RADA

Frontalni oblik rada podrazumeva rad svih učenika u isto vreme na jednom zadatku, čineći jednu grupu ili više grupa.

Učitelj sa svim učenicima u isto vreme ostvaruje komunikaciju, što podrazumeva da ga svi slušaju dok objašnjava.

Najčešće je zastupljen u **uvodnom, pripremnom i završnom delu časa.**

Međutim, za ovakav rad u određenim situacijama potrebno je onoliko **rekvizita** koliko ima učenika koji vežbaju (npr. kada se rade vežbe oblikovanja sa rekvizitom: lopta, obruč, palica, vijača...) i **površinski veći prostor za vežbanje.**

FRONTALNI OBLIK RADA

Kada se primenjuje ovaj oblik rada (kada svi učenici vežbaju u isto vreme) učenici moraju da budu disciplinovani, a učitelj pažljiviji, kako bi čas protekao **bezbedno**, zato se primenjuje najčešće **kod vežbi ili igrica koje ne zahtevaju veće mere obezbeđenja** (u početnim fazama obuke- kod primene predvežbi, jednostavnih igrica, vežbi oblikovanja).

FRONTALNI OBLIK RADA

Ovaj oblik rada ima i svojih prednosti, jer su svi učenici angažovani vremenski duže, ali frontalni oblik rada zadovoljava potrebe učenika prosečnih motoričkih sposobnosti, odnosno planiran je u skladu sa potrebama većine učenika.

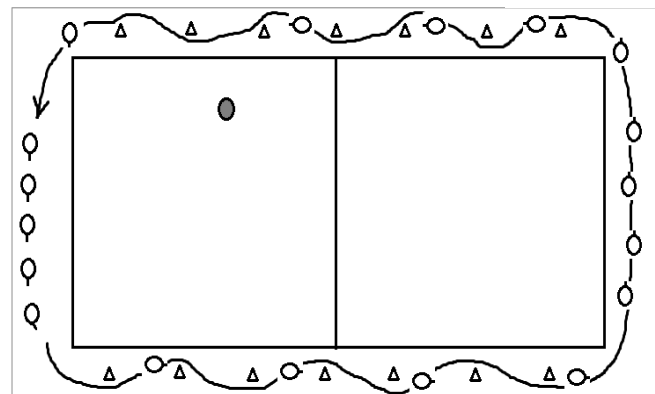
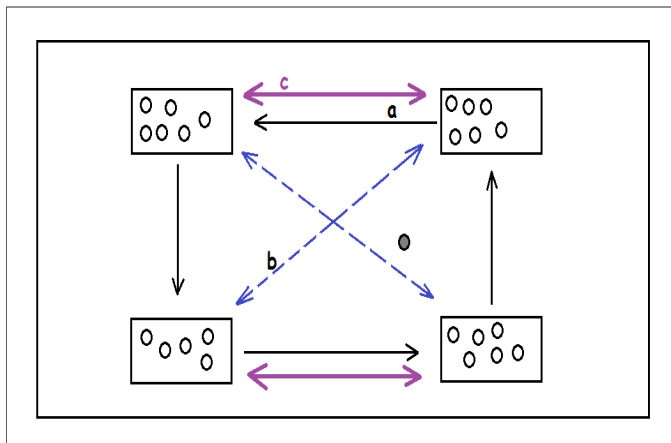
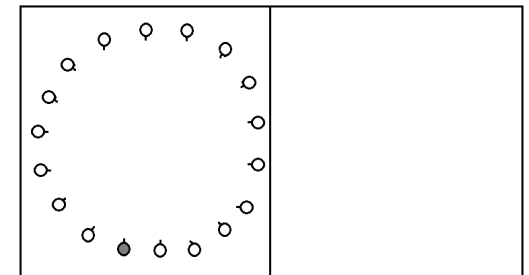
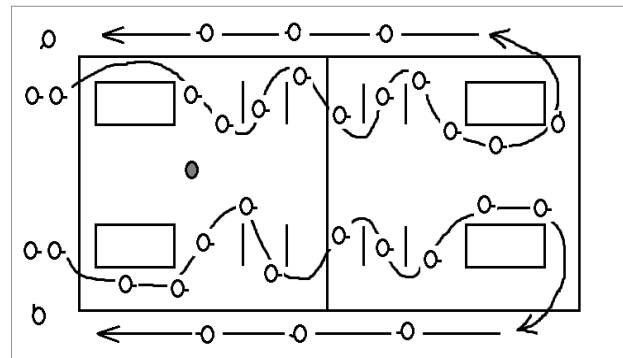
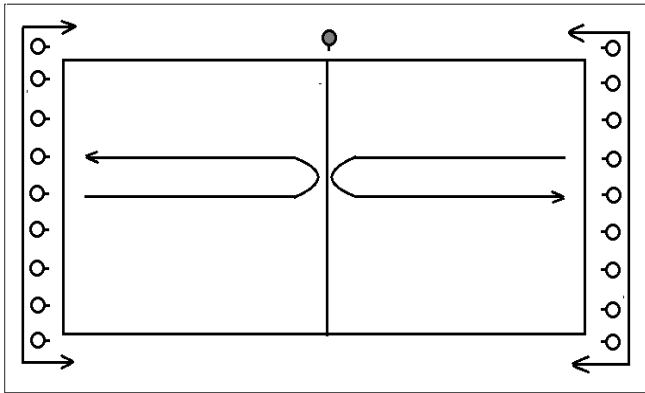
U ovakvom radu uvek **postoji mogućnost individualnog rada** sa pojedincima (koji rade na različitom dopunskom zadatku, uz manji ili veći broj ponavljanja).

FRONTALNI OBLIK RADA

Frontalni rad u zavisnosti od organizacije primene (Krsmanović, 2012), može biti:

- **istovremeni rad** - kada svi učenici rade u isto vreme isti zadatak;
- **lančani rad** - kada svi učenici rade isti zadatak, ali ne u isto vreme, nego jedni za drugima. Karakteristično je kod rada u talasima (razmaknute vrste) kada jedna grupa učenika uradi zadatak, pa za njom sledi druga grupa, pa treća...ili kod rada u nizu (kolona), kada jedan učenik za drugim radi isti zadatak.
- **naizmenični rad** - kada jedan zadatak radi polovina učenika, a druga polovina učenika posmatra, pa onda zamene uloge.

ISTOVREMENI RAD - kada svi učenici rade u isto vreme isti zadatak

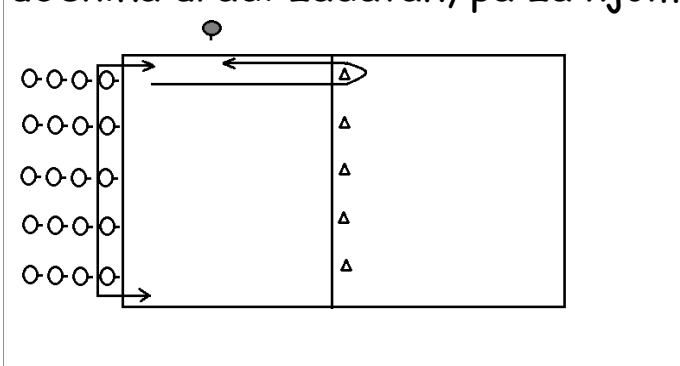

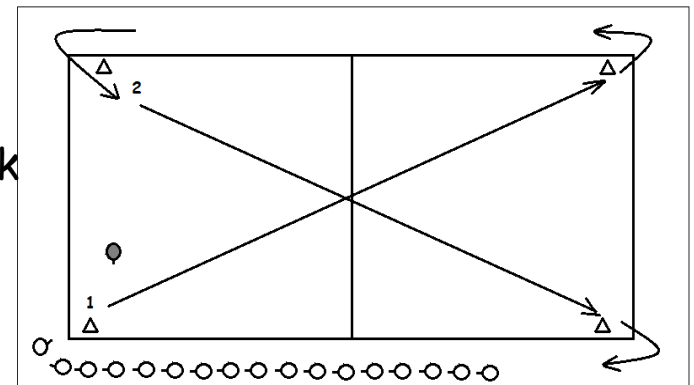
LANČANI RAD

kada svi učenici rade isti zadatak, ali ne u isto vreme, nego **JEDNI ZA DRUGIMA**.

- Karakteristično je kod rada u **talasima (razmaknute vrste)** kada jedna grupa učenika uradi zadatak, pa za njom sledi druga grupa, pa treća...

- ili kod rada u **nizu (kolona)**, kada jedan učenik za drugim radi isti zadatak

FRONTALNI OBLIK RADA

Primer:

- kod trčanja rad može da se organizuje u **talasima**. Učenici mogu da se postave u tri vrste podjednakog broja učenika, raspoređene jedna iza druge. Kada jedna grupa (vrsta) startuje, kreće sledeća i tako redom. Ovakvom organizacijom rad je intenzivniji, a učenici ne čekaju dugo na red i ne prave se velike pauze.
- Timske igre takođe mogu da se izvode u **dve grupe**, kako bi svi bili aktivni. Učenici se igraju u dve grupe, svaka na svojoj polovini terena, što podrazumeva aktivnost svih učenika na istom zadatku, a izbegava se posmatranje jedne grupe (neaktivnost učenika) dok druga radi.

GRUPNI RAD

- **Grupni oblik rada** karakteriše podelu učenika na grupe i rad na RAZLIČITIM zadacima (svaka grupa ima različit zadatak), ali svi rade u isto vreme.
- Grupe mogu biti u slobodnim formacijama, kolonama, vrstama, krugu. Kada želimo da rad bude intenzivniji, formiramo više grupa, a brojno stanje učenika zavisi od ukupnog broja učenika. Grupe mogu biti manje (od 4 do 6 učenika) ili veće (od 10 do 15 učenika).
- Grupe mogu da budu **HOMOGENE** ili **HETEROGENE**, u zavisnosti od **sastava unutar grupe** koji treba da bude isti.

GRUPNI RAD - homogene grupe

- **HOMOGENE GRUPE** formiraju se od učenika istih motoričkih sposobnosti i iste savladanosti motornih veština.
- One olakšavaju rad u pogledu planiranja istog opterećenja za određen broj učenika, kao i broja ponavljanja i izbor zadataka.
- Rad u homogenim grupama omogućava više individualizacije u radu, od rada u heterogenim grupama, pa su bliži oblik diferenciranog rada.

GRUPNI RAD - homogene grupe

- Prvo treba **identifikovati početno stanje** motoričkih sposobnosti primenom testiranja i merenja, kako bi ih razvrstali na osnovu njihovih motoričkih sposobnosti na **prosečne, ispodprosečnih i nadprosečne**.
- Učenici unutar grupe imaju iste zadatke, a u odnosu na grupe diferencirane.

GRUPNI RAD - homogene grupe

- Zadaci se diferenciraju u okviru istog programa, ali se olakšavaju ili otežavaju, imaju različit tempo rada i veličinu opterećenja, broj ponavljanja, kao i drugačiji izbor rekvizita i sprava (podešavaju se po težini - lakše ili teže medicine, po visini - niže ili više prepone, veličini - veći ili manji obruči i sl.).
- Rad u ovakvim grupama omogućava učenicima da napreduju u skladu sa svojim mogućnostima, uz njima odgovarajući tempo rada i opterećenje.

GRUPNI RAD - homogene grupe

- Da bi se omogućilo napredovanje, učenici mogu da prelaze u bolje grupe (ako su savladali zadatke u prethodnoj) od one u kojoj su bili.
- Ovakav način rada može da dobije i **negativne komentare**, jer može da se protumači da se na taj način favorizuju sposobnija deca u fizičkom vaspitanju.
- Međutim kada bi svi radili isto naprednijoj deci bi bilo dosadno i ne bi mogli da napreduju, a u isto vreme manje napredna deca ne bi mogla da isprate i uvežbaju zadatak, pa ni da postignu uspeh. Rad bi se sveo na prosečno napredovanje, u kome niko ne bi napredovao.
- Ali ako se uzme u obzir da deca koja ne umeju da savladaju određeni zadatak rade sa učenicima istih sposobnosti i pruži im se mogućnost da zadaci budu interesantni, **rad u njihovoj grupi pružiće im uživanje, a u njoj će i napredovati.**

GRUPNI RAD - homogene grupe

Primer:

Učenici mogu da se podele na osnovu samoprocene (sami procenjuju kojoj grupi pripadaju po znanju) ili procene učitelja u 4 grupe po 6 učenika i da rade različite zadatke (npr. 1. grupa radi preskakanje vijače sunožno u mestu, 2. grupa radi preskakanje vijače pravolinijski u kretanju, 3. grupa preskakanje vijače u paru, 4. grupa preskakanje vijače u trojkama sa loptom).

Podela po grupama napravljena je na osnovu **savladanosti motorne veštine preskakanja vijače** (u prvoj grupi se nalaze učenici koji su najslabije savladali zadatak, dok se u 4 grupi nalaze učenici koji dobro znaju da preskaču vijaču).

GRUPNI RAD - homogene grupe

Drugi primer:

je preskok preko kozlića "zgrčka" gde jedna grupa preskače kozlić, druga naskače na kozlić stopalima, a treća naskače na kozlić oslanjajući se potkolenicama ili jedna grupa preskače kozlić, druga preskače švedski sanduk koji je namešten da bude niži od kozlića-na srednjoj visini, a treća grupa još niži švedski sanduk.

GRUPNI RAD - heterogene grupe

- **HETEROGENE GRUPE** su suprotne homogenim grupama.
- **Unutar grupe** nalaze se učenici različitih sposobnosti i sklonosti.
- Ovakve grupe često se formiraju kada želimo da se učenici takmiče (u štafetnim igrama, elementarnim igrama), jer su nam potrebne slične grupe učenika, a unutar grupe učenici različitih sposobnosti.
- Što znači da u svaku grupu treba da uvrstimo decu različitih sposobnosti.

GRUPNI RAD - heterogene grupe

- **One mogu da se formiraju slobodnim odabirom učitelja, ili izborom jednog učenika za svaku grupu koji bira učenike koji će činiti njegovu grupu, razbrojavanjem učenika u vrstama (1,2,1,2... ili 1,2,3,4,1,2,3,4...i sl.), podela učenika po oznakama (bojama, brojevima, voćkama i sl.) zalepljenim u uvodnom delu časa ili pre početka časa.**
- **Svi učenici su podvrgnuti istom zadatku koji ima isti nivo postignuća.**

GRUPNI RAD - heterogene grupe

- Pripadnost grupi pruža slabijim učenicima zadovoljstvo i podstiče ih na rad, pogotovo, ako ih bodre napredniji učenici iz grupe.
- Rad u heterogenim grupama pruža mogućnost učenicima da sve grupe rade u isto vreme, ne čekajući red i da prelaze na drugo radno mesto (grupno).
- Kada se radi obučavanje težeg elementa rad može biti po grupama na više radnih mesta.
- Kod težeg elementa radu prisustvuje i asistira učitelj i toj grupi se nastavnik više posvećuje. Međutim, učitelj ne može da kontroliše sve učenike, ali mora da ima pregled svih učenika u sali.

GRUPNI RAD - heterogene grupe

Prvi primer:

- heterogene grupe - učenici se podele u 3 grupe po 7 učenika. U jednoj grupi nalaze se učenici različitih sklonosti i sposobnosti. Svaka grupa ima zadatak da uvežba jednu elementarnu igru sa loptom. Posle izvesnog vremena grupe menjaju radna mesta i rade drugu igru, i nakon toga treću.

Drugi primer:

- učenici se podele na 5 radnih mesta po 4-5 učenika. Na jednom radnom mestu radi se obučavanje koluta napred (uz prisustvo učitelja), na drugim radnim mestima poznati i jednostavni zadaci (preskakanje prepreka, provlačenja, kotrljanja lopte, pogađanje mete, preskakanje vijače). Nakon određenog vremena grupe menjaju mesta, kako bi svi radili na svakom radnom mestu.

RAD U PARU

- **RAD U PARU** podrazumeva ulaganje zajedničkog napora dva učenika kako bi realizovali zadatak (izvođenje vežbe oblikovanja, dodavanje loptom, preskakanje vijače, trčanje držeći se za ruke, tragače i sl.), pružanje otpora jedan drugom (u borbi petlića, nadvačenju, potiskivanju, guranju) ili ometanje jedan drugog (da ne može proći postavljaju se kao prepreke, pri sakupljanju rekvizita u određenoj igrici i sl.).

RAD U PARU

- Kada se formiraju parovi **treba obratiti pažnju** da učenici budu istog pola, telesne mere (telesna visina i telesna masa) dva učenika koji čine par budu istih ili sličnih motoričkih sposobnosti (brzine, izdržljivosti, snage, preciznosti i sl), u zavisnosti koji je cilj zadatka koji se realizuje u paru.
- Ovaj oblik rada može da se primenjuje u **svim delovima časa**, a komunikacija se svodi na učitelja i par (dva učenika).

RAD U PARU

Primer:

- kada par treba da bude **iste visine** - prilikom vežbi oblikovanja, preskakanja vijače;
- kada par treba da bude **iste težine** - prilikom igre "tragače", nošenja jedno drugog na leđima ("na krkače"), "borbi petlića",
- **podjednakih motoričkih sposobnosti** - brzine - kod trčanja, koordinacije - kod spretnosti, preciznosti - kod pogađanja, snage - nadvlačenja, potiskivanja.

INDIVIDUALNI RAD

INDIVIDUALNI RAD karakteriše istovremeno rešavanje zadataka od strane većine učenika, ali određeni učenici rade zadatak u skladu sa svojim mogućnostima i komunikacija je svedena na pojedinca i učitelja.

INDIVIDUALNI RAD

Ovaj rad se primenjuje kada:

1. JEDAN UČENIK IMA POTEŠKOĆA PRI SAVLADAVANJU ZADATAKA ili nije savladao zadatak zbog odsustva sa časova.

Treba ga izdvojiti sa strane i uz dodatno objašnjenje može da mu se da **dopunski zadatak** koji pripomaže savladavanju glavnog (npr. kolut napred preko lopte, a dopunski kolu napred preko crte), ili ako ne može da prati rad pošto nije savladao predvežbe, sa strane radi predvežbe dok ih ne savlada (npr. preskakanje vijače sa međuposkokom u kretanju, predvežba bi bila preskakanje vijače sa međuposkokom u kretanju).

INDIVIDUALNI RAD

Ostali učenici ne bi trebalo da primećuju učenike koji rade na dopunskim vežbama i kojima se pruža pomoć u radu, jer se učenici kojima se pruža pomoć osećaju manje vrednim, manje sposobnim i može uticati na njihov dalji rad u smeru izbegavanje nastave fizičkog vaspitanja.

Ove učenike treba bodriti i podsticati!!!

POMOĆ UČENIKA!!!

Međutim, učenik koji je dobro savladao određeni zadatak može da pomogne učeniku kome je potrebna pomoć. Shodno tome, pored učitelja, i učenici treba da budu uključeni u pružanje pomoći onim učenicima kojima je pomoć neophodna.

INDIVIDUALNI RAD

2. Kada je POTREBAN DODATNI RAD UČENIKU KOJI JE NAPREDNIJI, kako bi proširio svoje znanje i usavršio ga. Pri primeni individualnog rada sa naprednijim učenicima mora da bude prisutno savesno obavljanje zadatka od strane učenika i prisustvo samokontrole i radne navike.
3. Kada POSTOJI DIFERENCIJACIJA u motoričkim, psihološkim, socijalnim karakteristikama.
4. Kada ŽELIMO DA PODSTIČEMO SAMOSTALNOST KOD UČENIKA, na osnovu njihove samoprocene.

INDIVIDUALNI RAD

- Individualizacija se može sprovoditi u svim delovima časa i na osnovu samoprocene učenika, tj. pruža im se mogućnost da sami odaberu **tempo** (u trčanju - brže ili sporije), **dužinu** pređene deonice (u trčanju - 3 ili 6 krugova), doziranje (**broj ponavljanja** vežbe - vežbu oblikovanja rade od 5 do 15 puta), **zadatak** tj. lakšu ili težu motornu veštinu (preskakanje vijače sunožno u mestu, preskakanje vijače u kretanju ili preskakanje vijače u paru; preskakanje preko nižih, srednjih ili viših prepona, skok uvis preko niže, srednje podignute ili više podignute letvice i sl.).

INDIVIDUALNI RAD

Samim tim učenicima se daje mogućnost izbora, sa pitanjem:

- "Ko može?", ali uz mogućnost napredovanja (ako sam danas uradio vežbu za jačanje trbušnih mišića 5 puta, sledeći put radim više; ako savladam preskakanje vijače samostalno sledeći put radim u paru; kada uspem da preskočim niže prepone, sledeći put preskačem više i sl.).
- U ovom slučaju učenik se ne izdvaja kako bi radio samostalno, nego svi rade u skladu sa svojim mogućnostima, što se opet svrstava u jedan vid sve veće individualizacije u radu.

Literatura:

- Rodić, N. (2013). *Didaktika fizičkog vaspitanja*. Sombor: Pedagoški fakultet.
- Krsmanović, B. (2012). *Teorija i metodika fizičkog vaspitanja 1 i 2*. Novi Sad: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
- Kragujević, G. (1987). *Metodika nastave fizičkog vaspitanja za IV godinu pedagoške akademije*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.

KRAJ

HVALA NA PAŽNJI!

Novembar 2020.